

dövastidning ^{2:2012}

**Tvåspråkiga arbetsplatser:
Hur funkar det?**

Brita sprider ljus

Jorden runt på **7** döva
parlamentariker

*April!
Nytt nr!
Vår!*

Tal eller/och teckenspråk på jobbet?

Vi är många som har hört talas om familjer bestående av döva och hörande medlemmar där man måste använda teckenspråk vid matbordet. Detta för att alla ska kunna vara delaktiga på lika villkor. Men hur gör de döva och hörande anställda som jobbar tillsammans? Har de några regler för när

man ska teckna respektive prata? I det här numret har vi ett tema om tvåspråkiga arbetsplatser. Vi har besökt tre helt olika arbetsställen. Läs mer på sidorna 9-13 och se hur de gör. På sidan 19 träffar vi Helena Gade, döv jurist som arbetar på en myndighet i Danmark. Hon har tolk i upp till 20 timmar per vecka. Det är närmast otänkbart att vi som bor och jobbar i

Sverige har lika många tolktimmar i veckan. Om vi hade ett lika generöst tolksystem som i Danmark, vad hade hänt då? Hoppas vi får till stånd ett bättre tolksystem snart.

Världens första teckenspråksprofessor, Brita Bergman, har nyligen gått i pension. Hennes forskning har varit av enorm betydelse för oss teckenspråkiga. I porträttet på sidorna 16-18 berättar hon varför hennes persontecken betyder "fyr".

I övrigt vill jag informera om att Dövas Tidning har två olika postleverantörer: Posten och Bring Citymail. DT delas nu ut på torsdag, fredag och måndag, om inga förseningar inträffar och om det inte är någon röd dag som ligger inklämd.

Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Melodifestival. Tommy Fransson och Helena Wästborn teckenspråksgestaltade årets melodifestivalfinal. Den förstnämndas tolkning av Dead by Aprils "Mystery" blev en nätsnackis och rönte uppmärksamhet i media, och bjöds in till i både SVT:s och TV 4:s morgonsoffor. Oavsett vad tittarna tycker om den teckenspråksgestaltade mellon, är det oerhört roligt att teckenspråket har fått mycket uppmärksamhet. I DN:s söndagsbilaga säger Tommy Fransson att han hoppas få delta med eget bidrag på teckenspråk i melodifestivalen någon gång. Eftersom Signmark har tävlat i den finländska mellon, hoppas vi att det blir verklighet i Sverige också.

Brita Bergman. Arlanda flygplats har en rad bilder på kända stockholmare i välkomsthallen i terminal 5-byggnaden. En av dem var Benny Andersson. Han bad om att hans porträtt skulle tas bort. Anledningen var att han var missnöjd med politikernas beslut om nya Slussen. Arlandas informationschef, Jan Lindqvist, har sagt till DN att han gärna vill se en aktiv forskare i välkomsthallen som ersättare för Benny Andersson. SVT:s regionala nyhetsprogram, ABC, har därför utlyst en omröstning på sin sajt. Brita Bergman, världens första professor i teckenspråk, vann omröstningen. Vi håller tummarna för att flygplatsledningen väljer att sätta upp Brita Bergman.

Våren. Nu är våren äntligen kommen. Ett av de bästa citat som DT haft på senare tid är sagt av Mindy Drapsa: "Ett säkert vårtecken är när man kan teckna utan vantar!". Vi kan inte annat än instämma.

Våren igen. Även om vi säger hurra för att det har blivit ljusare ute, är det inte så kul för alla pollenallergiker att våren har anlänt. Och att vi är bleka i vårsolen och har händer som är lika vita som Musse Piggs.

Bildtelefoni.net. Det är tråkigt att nya Bildtelefoni.net med längre öppettider och nya kontaktvägar (via app och videochatt) ser ut att dröja på grund av tvisten mellan PTS, Örebro läns landsting och Verbaldigitalius. De två sistnämnda vill driva Bildtelefoni.net. I dagsläget är det inte klart vilken av dem som får uppdraget.

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 2/2012

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:

Nr 3: 27 april
Nr 4: 8 juni
Nr 5: 17 aug
Nr 6: 14 sept
Nr 7: 19 okt
Nr 8: 30 nov

Utgivning:

18 maj
28 juni
6 sept
4 okt
8 nov
20 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se
Ansvarig utgivare: Helena Fremnell
Redaktör för DT: Niclas Martinsson
0738 333 060 (sms/3G)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör dovastidning.se:
Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Layout: Annalena Caffa, zoor.se

Facebook: Dövas Tidning
Twitter: @Dovas Tidning

PRENUMERATION:

medlem@sdr.org eller
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år

Utebliven tidning:
kontakta medlem@sdr.org

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
sdrannons@sdrf.se
Tel: 0506-300 58
Skaraborg och Värmland:
Tel: 0506-301 76
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se
Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

www.dovastidning.se

I KORTHET

4

NYHETER

5

SIGNERAT:
YLVA BJÖRKLUND

7

DOVASTIDNING.SE

8

TEMA: TSP OCH
TAL PÅ JOBBET

9

JORDEN RUNT
I PARLAMENT

14

PORTRÄTT:
BRITA BERGMAN

16

SJU
FRÅGOR

19

FÖRENINGSS-
NYTT

20

UNG

22

INSÄNDARE

24

KRÖNIKA

26

● Smarta kaféägare

DT:s läsare, Jonas Ström, var på resa i Malaysia. I huvudstaden Kuala Lumpur finns ett café som drivs av döva, DIB Coffees of Hawaii. Där går de anställda runt med ett märke där det står "Döv och smart" på. Vidare har den amerikanska snabbmatskedjan, Kentycky Fried Chicken fyra restauranger i Malaysia som bara anställer döva. Kunden får beställa mat genom att använda gester och genom att peka på de olika symbolerna som finns vid kassan, berättar Jonas Ström. Han hoppas att döva svenskar inspireras av dem.

● Obama förstod ASL

I mitten av mars besökte USA:s president, Barack Obama, ett college i delstaten Maryland. En man vid namn Stephon studerar där. När Obama skulle skaka hand med honom i en sal full med folk, passade han på att teckna "Jag är stolt över dig". Obama blev glad och tecknade "tack" till honom. När en annan student tecknade "Jag älskar dig" till honom, log han. Ögonblicket då Obama tecknade var filmat och finns upplagt på Youtube. Det har blivit en snackis i sociala medier. Stephon blev själv förbluffad. Nu är han ännu säkrare på varför han ska rösta på Obama.

FOTO: JONAS FORSBERG

● Lina fick Legas stipendium

Lina Wadenheim är gravt hörselskadad/döv och har en sällsynt diagnos, Noonans syndrom. Varje år föds cirka 20-25 barn med Noonans syndrom i Sverige. I en del fall är det ärftligt, men vanligtast är det Noonans syndrom uppkommer som en spontan förändring av arvsmassan. Kännetecken kan exempelvis vara medfödda hjärtfel, kortvuxenhet och hörselnedsättning. Varje person har sin kombination. En del har fler särdrag medan andra har färre. På Sällsynta dagen den 29 februari i år fick Lina Wadenheim David Legas stipendium på 25.000 kronor. Motiveringen är att hon är en stark och självständig kvinna, och att hon visar barn och ungdomar att "jag vill och jag kan" är möjligt. Hon förmedlar framtidstro, som ger energi att fortsätta kämpa i olika situationer. Till DT berättar hon att hon planerar att skriva en bok om livet med Noonans syndrom. Hon vill kunna hjälpa andra som har det svårt och att våga be om hjälp. Drömmen är att åka runt och föreläsa. Till vardags arbetar hon på ett äldreboende för döva och personer med dövblindhet i Malmö.

● Signmark uppträdde i FN

Den teckenspråkiga rappartisten, Marko Vuoriheimo (Signmark), höll ett tal inför deltagarna på FN:s årliga råd för mänskliga rättigheter i Genève i mars. Talet var cirka fem minuter långt och planerat i samarbete med det finländska utrikesministeriets koordinationsgrupp för handikappfrågor. I sitt anförande lyfte Signmark bland annat fram att personer med funktionsnedsättningar borde vara med redan i beredningen av lagar som rör dem, skriver det finländska dövförbundet på sin sajt. Han avslutade sitt inlägg med ett stycke ur låten Speakerbox. Medan hans hörande kompanjon, Brandon, stod för rösten (på engelska), tolkades orden till mötesdeltagarnas olika modersmål. Det var första gången man rimmade på rådets möte, enligt det finländska dövförbundet. På kvällen uppträdde Signmark under en tillställning för deltagarna.

● Tips om bildtelefoni appar

Nu har Hjälpmedelsinstitutet (HI) en sida med information och tips om bildtelefoniprogram och -appar: Jitsi, Joice, Linphone, Oovoo, Skype och Tango. På sidan kan man läsa vilka enheter – dator, smartphone och surfplatta – apparna/programmen fungerar på. HI tar också upp vilka fördelar och nackdelar apparna och programmen har. Skriv "konsumentteknik" i HI:s sökmotor så kommer du direkt till sidan.

● TV4 direkttextar nyheter

Nu direkttextar TV4 Nyheternas 22-sändning måndag-torsdag via text-TV-sidan 890. Riksenheterna, ekonomin, sporten och riksvärdet textas. Sedan tidigare teckenspråkstolkar TV4 ett antal program, till exempel Kalla Fakta och Äntligen hemma, i TV4 Play. Adressen är: tv4.se/tv4tolken.

Illustration Lagergren:

Teckenspråksfilmer på nätet: Bara döva aktörer?

Nu finns ett stort antal teckenspråksöversättningar på nätet i Sverige. De är gjorda av både döva aktörer och hörande teckenspråkstolkar med varierande kvalitet. Men ännu teckenspråkstolkar döva inte TV-program, något som däremot görs i Danmark.

Carina Hofman vill inte gå så långt att säga att hörande teckenspråkstolkar inte ska ta översättningsjobb. Hon är tillsammans med Stig Kjellberg projektledare för SDR:s projekt, "Kvalitetssäkring av teckenspråksfilmer".

– Döva är inte per automatik bättre översättare/aktörer än hörande. Men döva tittare har sagt att de vill ha döva aktörer. Det bör man respektera, säger Carina Hofman.

Enligt henne är det viktigt att en översättare/aktör har kunskap om hur ett tredimensionellt språk ska presenteras i en tvådimensionell TV-skärm. En översättare ska också ha goda kunskaper i svenska och teckenspråk, minst C-nivå i gymnasiet.

– När en hörande teckenspråkstolk översätter, syns det tydligt att han eller hon är tolk, ännu tydligare om tolken har någon som läser upp texten, säger Carina Hofman.

Det är enligt henne stor skillnad på att vara tolk och översättare/aktör. En tolk arbetar live och kan stoppas för att be om upprepningar och förtydliganden. En översättare/aktör bearbetar texten så att upprepningar och förtydliganden inte ska behövas. Vidare menar hon att döva aktörer ofta är säkrare på hur de till exempel ska göra perspektivbyten och använda ansiktsuttryck och har en annan presentationsteknik än hörande.

Carina Hofman anser att hörande teckenspråkstolkar inte ska ta översättningsjobb om de inte är medvetna om ansvaret och vad det innebär. En översättning spelas in och finns kvar för alltid.

I dag finns det inte bara översatta teckenspråksfilmer på nätet utan också ett stort antal teckenspråkstolkade TV-program i SVT Play och TV4 Play. På frågan om hur hon ser på att döva aktörer tolkar förinspelade och direktsända TV-program, svarar hon:

– Ja, absolut! Varför inte? Det är ett område vi kan utveckla, säger Carina Hofman, som hoppas att en yrkesutbildning i praktisk teckenspråksöversättning anordnas inom kort, kanske på en folkhögskola.

Døvefilm producerar program på teckenspråk och tolkar nyhetsprogram åt det danska publicserviceföretaget, DR, och TV2. Varje dag året runt tolkar Døvefilm nyhetsprogram. De anlitar

Barbro Almquist är en av landets döva aktörer

15 frilanstolkar som turas om att jobba. En av dem är Vivien Batory. Hon är döv och inte utbildad tolk men hon har erfarenhet av att tolka, till exempel till/från internationella tecken.

Vivien Batory jobbade som aktör för förinspelade program med start 2009. Då läste hon textpresentationer i förväg och använde en feeder medan hon tecknade. En feeder är teckenspråkstolk som sitter bredvid kameran och förmedlar vad som sägs i programmen. 2010 började hon även tolka direktsända program.

– Vivien tittar på vad den hörande tolken tecknar och bearbetar den information hon får av tolken så att det blir genuint teckenspråk, säger Bo Troels Meier, ansvarig för de tolkade programmen vid Døvefilm.

Enligt honom är Vivien Batory en mycket uppskattad tolk. En tittare har sagt att han kan äta och titta samtidigt som hon tolkar. Men när en hörande tolkar, måste han ibland anstränga sig för att förstå.

Mette Bergqvist, chef för Døvefilm, berättar att det är kontroversiellt med döva som tolkar direktsända program. Syftet med livesända tolkade nyheter är att döva ska ha tillgång till nyheter på samma villkor som alla andra. Alltså ska programmets innehåll, komplexitet och målgrupp vara desamma för alla oavsett om de hör eller inte. Enligt Mette Bergqvist är de utbildade tolkarna (som studerat 3,5 år) mer trogna ursprungsspråket än Vivien Batory. Eftersom hon först tittar på vad feedern tecknar, förmodar man enligt forskning att budskapet går förlorat i högre grad då det tolkas av två personer än av en person. En fördel med Vivien Batory är att hon är mer trogen den döva mottagaren och att hon har teckenspråk som modersmål.

– Døvefilm tar inte ställning varken för den ena eller den andra tolkmetoden och låter inte döva ta över tolkningen helt. Istället hoppas vi att i och med att vi anställt en döv tolk, får vi möjlighet till att utveckla både de döva och hörande tolkarna, säger Mette Bergqvist.

Døvefilm anlitar också döva aktörer sedan tio år tillbaka. De översätter förinspelade program från danska till danskt teckenspråk.

TEXT: NICLAS MARTINSSON
FOTO: HENRYK ZWOLINSKI

Drisana startade uppror i Australien

I början av oktober förra året fick Dimity Dornan ett pris för sitt arbete med döva och hörselskadade barn i Australien. I sitt tacktal sa hon "Dövhet är en plåga som kan utrotas och bli till historia, precis som polio". Petra Örlegård har träffat Drisana Levitzke-Gray, en av aktivisterna, som valt att agera.

Drisana Levitzke-Gray blev förbannad när hon läste i tidningen om att Dimity Dornan, i egenskap av grundare och chef för Hear and Say Centre (ung. hörcentral), hade mottagit ett pris. Anledningen till att hon kokade av ilska, var inte priset i sig utan pristagarens sätt att tacka för priset. Drisana undrade hur hon, som representerar döva och hörselskadade barn, kunde säga att dövhet var likställt med polio. Döva är enligt henne en grupp som har ett eget språk, en egen historia, och en egen kultur.

– Jag bestämde mig för att agera eftersom jag var trött på att folk bara sa "Varför?" när sådant här händer och inte gör något åt det., säger Drisana Levitzke-Gray.

Drisana skapade en Facebook-grupp: "10,000 signatures to have Dimity Dornan prosecuted – Deaf Cultural Genocide (10.000 underskrifter för att få Dimity Dornan åtalad – dövulturellt folk mord)". Hon började samla in underskrifter. Tillsammans med sina vänner spred hon information till andra genom inlägg, artiklar och information på både australiskt teckenspråk och internationella tecken. I nuläget har de fått nära 900 underskrifter inte bara från döva och teckenspråkiga i Australien men också från teckenspråkiga världen över.

Sedan händelsen i oktober har det australiska dövförbundet och World Federation of the Deaf (WFD) kommit in i bilden. De menar att det Dimity Dornan sa i sitt tacktal bryter mot några punkter i FN:s konvention, till exempel att man ska främja dövsamhällets språkliga identitet. Deaf Australia och WFD kräver en ursäkt. Men någon offentlig ursäkt har Dimity Dornan ännu inte kommit med.

– Problemet är att FN:s konvention inte riktigt fullt ut gäller för henne då centret hon driver är privatägt, inte under någon myndighet. Å andra sidan har något positivt kommit ur detta. Just nu jobbar Deaf Australia för att förtal ska gälla för kränkning av dövhet så att vilken organisation eller företag som helst ska kunna åtalas eller få böter om de nedvärderar döva publikt. Förhoppningsvis lyckas de med detta så att något sådant inte händer igen, berättar Drisana.

Till vardags jobbar Drisana på en mexikansk snabbmatsrestaurang, Salsa's, och jobbar ibland extra som ledsagare till dövblinda, som familje- och ungdomskoordinator och på Western Australia's Deaf Society i Perth. Hon brinner för det döva

Drisana Levitzky-Gray bestämde sig för att agera.

samhället och vill i framtiden jobba med dövas mänskliga rättigheter. I höst kommer hon att plugga på Frontrunners, som är en ledarskapsutbildning för döva ungdomar. Den anordnas i Danmark. Efter det hoppas hon plugga på universitet, förmodligen något inom mänskliga rättigheter.

TEXT & FOTO: PETRA ÖRLEGÅRD

* Petra Örlegård har också intervjuat Drisana för Cultura Signa. Den filmade intervjun finns på culturasigna.se.

The World Day of Sign Languages

Gör teckenspråket synligt!

Ta något turkost på dig!

Samla ihop folk! Dela ut handalfabetskort!

Håll tal för allmänheten! Agera där du bor!

Sprid ordet & berätta för vänner runt om i världen så att de engagerar sig där de bor!

Hitta WDSL på facebook och FC!

Låt oss färga Sverige turkost tillsammans med resten av världen!

Tillsammans blir vi en stor teckenspråkig turkos värld den **10 september 2012**

Religion är en privatsak som finns i hjärtat

Runt om i världen finns människor med en tro på något. En del tror på en enda gud, andra tror på flera olika gudar. Några tror att gud finns i solen, regnet och åskan. Människans tro på olika religioner har i alla tider ställt till en hel del problem och helt vansinniga krig. I Sverige finns religionsfriheten inskriven i grundlagen och i Sverige får man praktisera vilken religion man vill. Här är religion en privatsak.

Ibland kan de te sig märkligt att de världsreligioner som ligger mest i konflikt med varandra, islam, kristendom och judendom, de så kallade abrahamitiska religionerna, faktiskt kommer från samma stamfader, Abraham och är från början en tro på en och samma gud.

Levnadsreglerna ser nästan likadana ut i alla religioner. Du får inte döda, stjäla eller vara dum. Du ska älska gud och dina medmänniskor. Du ska förlåta din nästa. Det är mycket enkla regler för att vi ska kunna leva tillsammans med andra människor. Det är väldigt konstigt att det faktiskt inte går. Att älska sin nästa borde väl rimligen också innebära att respektera grannen som tror på samma gud fast i en annan skepnad?

I mitt arbete möter jag nästan dagligen olika religioner och har sett många människor komma till Sverige från de länder där religionen har makten över både staten och människorna. De tar ibland med sig konflikterna hela vägen till ett nytt land och till skolan.

Ja, de på skolan som inte är döva alltså. För skolans döva elever lever som religionerna lär. De respekterar varandra och varandras religioner. De älskar sin egen gud och tycker att det

är fullt okej att deras döva kompisar älskar en annan gud. De är nyfikna och vill veta mer om kompisarnas religiösa och kulturella ritualer och seder. De frågar och lär sig skillnader och likheter. För det de har gemensamt är att de alla älskar teckenspråk. De älskar teckenspråk och den starka gemenskap de har med andra som också är döva och teckenspråkiga. Att kunna kommunicera, att kunna dela tankar, känslor och erfarenheter med varandra är det allra viktigaste. De har liksom redan fattat det där med svensk grundlagsstiftning och att religion är något privat som man bär med sig i hjärtat. Det spelar ingen roll om man ber i en kyrka, en synagoga eller i en moské.

Tittar man på världen idag verkar religion mest handla om makt och mindre om kärlek till din nästa.

Religiösa konflikter verkar också handla om okunskap och om rädsla. Människor är helt enkelt rädda för det som de inte vet någonting om. De vågar heller inte fråga.

Religion är en privatsak som finns i hjärtat. Religion ska inte vara den politik som styr ett land. Först då kan människor lära sig att respektera varandra och varandras religioner. Våga vara nyfiken och fråga. Respektera och älska din nästa. Och leva sida vid sida i kärlek och samförstånd. Så som våra döva invandrare redan gör.

Peace!

Ylva Björklund kommer ursprungligen från Norrland men bor i Stockholm. Hon är utbildad kulturvetare och jobbar som teckenspråkslärare. När hon är ledig, utövar hon gärna yoga, umgås och kulturarbetar, till exempel för dövfilmfestivalen.

TECKEN- SPRÅKS- TOLK

> År 1 distans
> Goda resultat
i utvärdering

Start 6 augusti 2012
Ansökan 15 april
Läs mer på vår hemsida!
www.hfs.se

Härnösands
FOLKHÖGSKOLA

Pensionärernas kulturdagar

Hej alla pensionärer!

Vi arrangerar **Pensionärernas kulturdagar** i Jönköping den 25-27 maj.

Mer information

Vätterbygdens DF:s hemsida: www.vatterbygdensdf.se
Text-TV Slingan.

Välkommen!

Vi bjuder på ett urval kortfattade nyheter som publicerats på vår webb: **dovastidning.se**
 Artiklarna finns i full version på sajten. Ha för vana att besöka den så missar du inget.

SDR gav present

Den 23 februari fick Prinsessan Victoria och Prins Daniel sin efterlängttade dotter, arvprinsessan Estelle. SDR skickade dagen efter födelsen en present till de nyblivna föräldrarna. Presenten var en babytecken-DVD. I det medföljande brevet skriver förbundets ordförande Ragnar Veer att de nyblivna föräldrarna inte behöver vänta länge innan Estelle säger "mamma" eller "pappa" för första gången. Om de börjar lära sig babytecken, kan de kommunicera med dottern innan hennes talförmåga kommit igång. Det finns 90 tecken att lära i DVD:n, till exempel "bada", "lampa" och äta".

– Vi på förbundet vill gratulera de nyblivna föräldrarna, kronprinsessan Victoria och prins Daniel, till den lilla prinsessan. Det är känt att babytecken ger ett barn en snabbare språkutveckling, säger Ragnar Veer.

Sökord: Estelle

Verbaldigitalius vann tvist

Kammarrätten gick på PTS* och Verbaldigitalius linje. Domen innebär att Verbaldigitalius får ta över Bildtelefoni.net-verksamheten från Örebro läns landsting under förutsättning att beslutet inte överklagas. Det har varit många turer i upphandlingen av tjänsten Bildtelefoni.net sedan ifjol. PTS som höll i upphandlingen, valde Verbaldigitalius framför Örebro läns landsting som överklagade. De ansåg att Verbaldigitalius inte hade rätt kompetens och tillräcklig erfarenhet av tjänsten och att upphandlingen inte gått korrekt till. Förvaltningsrätten gick på Örebro läns landstings linje. Både PTS och Verbaldigitalius överklagade. PTS menade att upphandlingen gått korrekt till och Verbaldigitalius menade att de uppfyllde samtliga krav och ansåg att de inte blivit korrekt behandlade då förvaltningsrätten inte kommunicerat samtliga handlingar med dem. Det är det ännu inte klart om Örebro läns landsting överklagar kammarrättens dom.

* PTS= Post- och telestyrelsen

Sökord: Verbaldigitalius

Omnitor varslar personal

Företaget Omnitor, mest känt för sina bildtelefoner, varslar fem personer. En av anledningarna är att deras nya produkter kan användas direkt utan instruktioner, mot tidigare produkter som krävde mer support. Företaget deltar i EU-projektet Reach 112, som jobbar för att personer i fem länder ska kunna ringa direkt till SOS via text-, bild- eller/och taltelefon. Projektet är klart till sommaren 2012. Det, och nya användarmönster och produkter som dykt upp har gjort att Omnitor fått omorganisera.

– Det är en tråkig situation, säger Markus Ström, samordnare för marknadsavdelningen vid Omnitor om varslet.

Om framtiden berättar han att företagets fokus fortsätter ligga på tillgängliga kommunikationslösningar.

– Behovet av tillgänglig kommunikation kommer alltid att finnas kvar. Vi kommer dock att jobba mer internationellt framöver, säger Markus Ström.

Sökord: Varsel

Specialpedagog/Pedagog till Dövteamet i Stockholms län inom Habilitering och Hälsa

Vill du ha ett engagerande och omväxlande arbete är Du välkommen till oss. Dövteamet ger råd och stöd till vuxna döva och hörselskadade teckenspråksanvändare i Stockholms län samt deras närstående. Vi finns i trevliga lokaler på Norrtulls sjukhus nära Odenplan.

Arbetsuppgifter

Som specialpedagog/pedagog kommer du att i samarbete med övriga medarbetare i teamet arbeta med och utveckla habiliteringsinsatser till målgruppen. En viktig del i arbetet är att ge pedagogiskt stöd och kunskap till föräldrar, personer med kognitiv nedsättning och till personer med annan etnisk bakgrund som kommunicerar på teckenspråk. I arbetsuppgifterna ingår att ge information och verka för att kunskapen om döva personers situation ökar i samhället. Du kommer också att vara engagerad i olika typer av gruppverksamhet, bl. a med hörande barn till döva föräldrar.

Anställningsform

Heltid, tillsvidareanställning. Tjänsten tillsätts under förutsättning att vederbörliga beslut fattas.

Kvalifikationer

Vi söker Dig som är specialpedagog/pedagog gärna med inriktning döv/hörsel eller annan lämplig utbildning, kan teckenspråk och har kunskap om döva personers livssituation. Vi ser gärna att du har erfarenhet av gruppverksamhet och är intresserad av utvecklingsarbete. Du är van att arbeta självständigt, kan ta eget ansvar och har lätt att samarbeta med andra.

Personliga egenskaper

Vi lägger stor vikt vid personlig lämplighet och engagemang.

Information om tjänsten

Enhetschef Anita Dath, tfn 08 123 351 90, texttfn: 08 123 496 50.

Facklig kontaktperson: Lärarförbundet Ulla Hedman, tfn 08 123 355 93.

Övrig information

Förutom ett kvalificerat och omväxlande arbete med mentorskap, teamhandledning och fortbildningsmöjligheter erbjuder vi flextid, friskvård och fri sjukvård.

Före erbjudande om anställning ska ett godtagbart utdrag ur polisens belastningsregister uppvisas.

Sista ansökningsdatum: 2012-05-06 refnr: SLSO-12-40416. Tjänsten söks via www.slsol.se eller Arbetsförmedlingens platsbank.

Tema: Vilken kopp väljer arbetsgivaren?

DT har besökt tre arbetsplatser. Den ena är teckenspråkig, den andra är tvåspråkig, och den tredje är ett ställe där det nästan bara jobbar hörande.

Hur funkar det hos dem?

TEXTER & BILDER: NICLAS MARTINSSON

Både tal & TSP på Södertörn

Södertörns folkhögskola är en av Stockholms största tvåspråkiga arbetsplatser. Där jobbar både döva och hörande. Arbetsplatsspråk är ett ämne som diskuteras.

Södertörns folkhögskola finns på två olika ställen: i Sollentuna och i Gamla stan. På den sistnämnda platsen studerar blivande teckenspråks- och dövblindtolkar, och skrivtolkar. Föräldrar till döva och hörselskadade barn läser också teckenspråk där. Man kan med fog säga att Södertörns folkhögskola – den i Gamla stan – är Stockholms mest centralt belägna tvåspråkiga arbetsplats. Där jobbar döva och hörande lärare, administratörer och IT-tekniker med flera. De är 17 till antalet.

Varje måndag förmiddag anordnas ett 30 minuter långt forum. Då får skolans elever och personal lyssna på information och föreläsningar etc. Allt sker på teckenspråk.

I övrigt har skolan inte några regler för när man ska använda teckenspråk på icke-lektionstid.

– Vi uppmanar dock våra elever att använda teckenspråk på rast. Det är upp till dem, säger Carina Högberg, döv teckenspråks- och tolklärare.

Erika Lundquist, hörande svenska- och teckenspråkslärare, har döva föräldrar. Hon berättar att arbetsplatsspråk är ett ämne hon och hennes kollegor ständigt diskuterar.

– Vi vill försöka skapa så naturliga kommunikationsmiljöer som möjligt. Det blir annars konstruerat om vi säger att alla elever och anställda måste använda teckenspråk hela tiden, säger Erika Lundquist som alltså menar att man ska använda teckenspråk i de miljöer där döva finns.

Det är inte alltid så lätt. Erika Lundquist tar ett exempel: hon sitter tillsammans med två kollegor. Den ena är döv och den andra hörande. Erika behöver prata med den sistnämnda. Den döva kollegan ser ut att vara upptagen eftersom hon sitter vid datorn och skriver. Är det då OK att Erika använder rösten när hon pratar med den hörande?

Christina M. Karv, du är döv och linjeföreståndare för tolk-utbildningen. Vad tycker du att Erika ska göra?

– Jag kan fortsätta jobba i fred om de pratar. Om de börjar teckna, är risken att jag tittar upp, säger Christina Karv och ler.

Carina Högberg har dock noterat att när hon tittar upp, så byter hennes hörande kollegor automatiskt till teckenspråk. Ett annat exempel är när hon sätter sig i soffan där två hörande redan sitter och pratar. Då börjar de teckna istället. De sammanfattar också vad de har pratat om.

Om din skola hade en policy om att alla måste teckna hela tiden, även mellan hörande och hörande. Vad skulle du tycka om det?

– Både bra och dåligt. Det som är bra är att jag ju är här för att lära mig teckenspråk. Samtidigt kan jag bli slut om jag har kämpat hela dagen med att avläsa teckenspråk. Då är det skönt att kunna prata avslappnat på rast, säger Monica Söderlund som går andra året på tolklinjen.

Anita Hedin är hörande och platsansvarig för Gamla stan-lokalen, och verksamhetschef för TUFF (Teckenspråksutbildning för föräldrar). Hon säger att hon tecknar långsamt, men att hon vill bli bättre på teckenspråk.

– Jag uppskattar när döva lärare inte använder tolk och försöker prata med mig först, säger Anita Hedin, som samtidigt förstår att döva vill att det ska gå fort och att missförstånd ska undvikas.

Karin De Farfalla är hörande tolklärare. Hon berättar att hon och hennes arbetskamrater har gjort om kontorslandskapet så att det blir mer visuellt tillgängligt. Nu sitter man med ryggen mot väggen så att man kan se alla.

– Visst har det blivit bättre nu, frågar Karin De Farfalla en döv kollega.

Han nickar.

Dövenheten använder TSP

På Dövenheten i Skåne (dåvarande Dövteamet) arbetar nio personer. Policyn där är att alla ska använda teckenspråk hela tiden. Enligt de anställda gör de tydliga reglerna att trivseln är på topp.

Dövenheten är ett resursteam för vuxna teckenspråkiga och deras anhöriga i Region Skåne. Man kan vända sig till dem om man vill ha råd, stöd eller någon att diskutera med. Där arbetar fem kuratorer, två specialpedagoger, en teckenspråkstolk, en administrationsassistent och enheten har tillgång till psykolog från ett resursteam. Två av dem är döva, tre är hörselskadade, och fyra är hörande. De jobbar utspridda i fyra städer: Helsingborg, Kristianstad, Lund och Malmö.

Alla nio anställda använder teckenspråk hela tiden inom enheten. Det är enhetens profil, enligt Camilla Assmo Wahlberg, enhetschef. Anledningen är enkel: det är det språket som är gemensamt för alla. Vidare jobbar de med och för teckenspråkiga vuxna. Då är det en självklarhet att de ska kunna teckna flytande.

När Camilla Assmo Wahlberg har medarbetarsamtal med sina hörande anställda, kan de börja skratta när de kommer på att de använder teckenspråk även när dörren är stängd.

– Det händer att jag av misstag öppnar dörren och då ser dem teckna till varandra, säger Nadia Saleh och ler.

Hon är döv och har arbetat som kurator på Dövenheten i åtta år. När jag besöker Dövenheten i Lund och antecknar svar, sitter alla tysta och väntar tills jag skrivit klart.

– Du ser att vi inte ”passar på” att prata medan du tittar ner i anteckningsblocket, säger Nadia Saleh, som trivs väldigt bra på Dövenheten eftersom alla får vara delaktiga på lika villkor.

Karin Selander är hörande och har jobbat som kurator på Dövenheten sedan starten (dåvarande Dövteamet var först en projektverksamhet 1999-2001 i samverkan mellan Region

Skåne och SDR innan verksamheten blev permanent 2001). Att hon måste använda teckenspråk hela tiden, är något hon har blivit mer bekväm med genom åren.

– Det känns inte konstigt att teckna med hörande, säger Karin Selander.

Pernilla Gynnerstedt är även hon kurator. Hon är hörande och har döva föräldrar. För henne skulle det kännas fel om hon talade med någon av sina kollegor via en teckenspråkstolk om en icke-teckenspråkskunnig hörande fanns med i rummet. Istället får teckenspråkstolken taltolka henne och de åtta andra kollegorna när de tecknar.

En annan sak de gör är att när de till exempel har en hörande föreläsare som inte kan teckenspråk, tar de hänsyn till att tolkningen ibland är lite efter och att man måste hinna se den personen som tecknar. Det innebär att alla kollegor har koll på när tolken tecknat klart. Då kan alla räcka upp handen i rätt ögonblick ifall de har frågor eller vill säga någonting.

På frågan om alla åtta (vid DT:s besök saknades en) känner sig fullt delaktiga, svarar alla JA.

– Det blir lättare att arbeta om vi vet precis vad som gäller. Om vi inte väljer vilket språk vi ska använda skapar det osäkerhet, säger Camilla Assmo Wahlberg.

Att Dövenheten är en fullt teckenspråkig arbetsplats, beror enligt henne till stor del på att SDR varit involverat i projektet från början. Hon ska tillsammans med Nadia Saleh hålla en föreläsning om tankar utifrån ett bikulturellt arbetslag på Dövas dag i Stockholm den 15 september.

När jag lämnar Dövenheten i Lund och råkar på en döv anställd från en av de andra enheterna inom habilitering och hjälpmedel, säger hon:

– Dövenheten ligger verkligen långt framme, säger hon och syftar på de arbetsplatser som är teckenspråkiga eller tvåspråkiga.

Talet dominerar på Octapharma

Gull-Britt Lindahl har jobbat på läkemedelsföretaget Octapharma i snart 44 år. Hon pratar och läser läppar. Det fungerar bra, men hennes kollegor måste kunna tecknen för nio och tio eftersom munformerna för dessa ord ser likadana ut.

Gull-Britt Lindahl arbetar som laboratorieingenjör på Octapharma i Stockholm. Där jobbar drygt 600 personer. Gull-Britt Lindahl är den enda döva anställda där. Eftersom hon hela tiden använder teckenspråk hemma med sin hörselskadade sambo och har döva föräldrar, barn och barnbarn, tycker hon att det känns OK att prata och läsa läppar åtta-nio timmar om dagen på jobbet.

– Men alla måste kunna teckna ”nio” och ”tio”, säger Gull-Britt Lindahl.

Munformerna för orden ”nio” och ”tio” ser likadana ut. På avdelningen Starting materials där hon arbetar, mäter och analyserar man råvaror. Om man finner att en råvara ligger inom gränsvärden, godkänner man den. Råvaran kan då börja användas i tillverkningen av läkemedel. Därför är det viktigt att kunna skilja på ”nio” och ”tio” speciellt när det handlar om ytterst små mängder (miljondelar) farliga ämnen, till exempel bly.

Även om Gull-Britt Lindahl trivs bra och har pratglada kollegor, finns det vissa situationer som är jobbiga.

– Om jag tittar bort och missar någonting roligt, brukar mina kollegor berätta vad det var de hade roligt åt. Även om de är snälla som gör det, är det ju inte kul att skratta efteråt när alla skrattat färdigt, säger Gull-Britt Lindahl.

Hon är duktig på läppavläsning och att prata men det finns dagar då hon är trött och därför är sämre på att läsa läppar. Då kan hennes kollegor fråga skämtsamt: ”vad gjorde du i natt?”. På Gull-Britt Lindahls avdelning arbetar tolv personer.

– Alla har bra attityd, säger hon, som trivs på Octapharma eftersom det är ett självständigt arbete.

En av hennes arbetskamrater, Björn Lager, är den som kan teckna mest. Han är snabbblärd och tycker att det är roligt att lära sig teckenspråk. När Gull-Britt Lindahl pratar med honom, brukar hon varva prat med lite tecken. Annars kan de andra kollegorna inte teckenspråk eller bara ett fåtal tecken. Några vågar dock gestikulera lite också.

En gång i månaden har de sektionsmöte. Då har de tolk. Varje torsdag har Gull-Britt Lindahl och fem-sex kollegor ett kort möte. Till det mötet brukar Gull-Britt Lindahl inte beställa tolk.

– Jag klarar mig bra utan tolk i upp till en halv timme. Om det tar längre tid än så, blir det jobbigt att läsa läppar.

På de möten där hon har tolk, vågar hon säga ifrån om hon inte hänger med eller vill säga någonting. Hon är inte heller rädd för att säga ”Stopp! Prata en i taget!”.

Hon berättar att hennes kollegor ser till att prata direkt till henne om det är något viktigt eller speciellt.

– De gör det även när någon annan pratar samtidigt. Alltså visar de omtanke för mig – de är intresserade av att prata med mig och titta på mig fast de hade kunnat välja att lyssna på andra.

Gull-Britt Lindahl tycker att kommunikationen fungerar bättre på arbetsplatsen än när hon och hennes kollegor äter ute eller har afterwork.

– Miljön på restaurangen eller baren kan vara mörk. Det är mycket folk omkring oss. Då är det inte lika lätt för mig att läsa läppar. Jag måste anstränga mig mer.

Hon brukar vara den första som åker hem.

I maj går hon i pension.

– Det ska bli skönt!

Hallå där...

Anna Holm-Larsson

Varför gjorde ni broschyren "Teckenspråk på Sveriges Television"?

– Broschyren togs fram inför sammanslagningen med SVT Gävledala. Vi såg en mängd olika risker med sammanslagningen av våra mycket olika verksamheter. Att göra en lättläst broschyr med en del information kring döva, tvåspråkighet och teckenspråk var en del i att underlätta sammanslagningen. Vi gjorde många andra saker också: gruppsamtal, risk- och konsekvensanalyser, föreläsningar och teckenspråksundervisning m.m.

Hur mottogs broschyren?

– Jag har inte hört så mycket om broschyren och vet inte om den funkade faktiskt. Men sammanslagningen har fungerat över förväntan. Så broschyren kanske bidrog med en del.

Hur fungerar det på din arbetsplats när det gäller kommunikation?

– Kommunikationen här funkar som tidigare. SVT Teckenspråk jobbar med sina projekt. De flesta kan teckna. Vi sitter på en egen våning och projektanställer en del personal. De är oftast döva. Vi vill ha så många döva som möjligt i verksamheten bland annat för att få en bra teckenspråksmiljö. Många av de hörande är intresserade av att lära sig teckenspråk. Tyvärr sker den mesta informationen via text i dag. Alla möten teckenspråkstolkas givetvis.

Du ska göra en ny broschyr. Varför det?

– Den nya broschyren är en informationsbroschyr om SVT Teckenspråk. Den ska förklara vår verksamhet och vårt uppdrag och att vi är SVT:s kompetenscenter för produktion på teckenspråk. Broschyren ska kunna användas både utanför och inom företaget.

FOTO: SVT

Råd och tips ur broschyren "Teckenspråk på SVT Teckenspråk"

- Våga använda kroppsspråk och gester.
- När man samtalar på teckenspråk brukar man hålla ett visst avstånd till varandra för att kunna avläsa vad den andra tecknar. Om man behöver gå emellan är det bästa sättet att bara gå förbi. Försök inte ducka för att inte störa kommunikationen. Tanken är god, men det får motsatt effekt.
- Ögonkontakt är väldigt viktigt för döva. Om du som hörande flackar för mycket med blicken i ett samtal kan det uppfattas som lite nonchalant.
- När man som hörande kommer in i en grupp döva som kommunicerar obehindrat med varandra, känner man sig ibland utanför. Då är det viktigt att den döva gruppen ger en sammanfattning av vad samtalet handlar om. Samma sak när en döv kommer in i en grupp hörande som samtalar.
- När du använder tolk; försök att inte tänka på att tolken finns med i rummet. Titta på den du samtalar med.

Tips: Sajten pajobbet.nu har intervjuat en rad teckenspråkiga personer som arbetar på arbetsplatser där teckenspråk inte är vanligt förekommande.

Anna har också illustrerat

Göteborgs Dövas Förening – en hundraårig teckenspråkig miljö

GDF har 100-årsjubileumsfest

Lördagen den 26 maj kl. 17.00 i Dalheimers hus

Bankettpris 550 kr inkl. 3-rätters meny och vin

Anmälan är bindande.

Betalning kan göras à 550 kr på postgiro 45727-5

Märk "GDF 100 – skriv namn och adress"

Anmälning senast **fredag 11 maj 2012**

För mer information och anmälan, kontakta kansliet (namn, antal, specialkost, m.m)

Klädsel: kavaj
för mannen – kostym med skjorta
för kvinnan – klänning, dräkt,
eleganta långbyxor.

Jorden runt på 7 döva parlamentariker

Sverige har hittills aldrig haft en döv riksdagsledamot. Ute i världen finns det några döva parlamentariker. Den första i hela världen var Gary Malkowski från Kanada som satt i provinsen Ontarios parlament 1990-1995. På nationell nivå var Wilma Newhoudt-Druchen först, som ledamot i Sydafrikas parlament, där hon sitter än i dag. Här listar vi de döva som i dag sitter i ett parlament ute i världen.

Raghav Bir Joshi, Nepal

Ledamot i Nepals parlament: 2007-

Nästa val: Oklart

Representerar: Det maoistiska kommunistiska partiet som för närvarande sitter i regeringsställning.

Intressefrågor: Rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Arbetar bland annat för att döva och hörselskadade ska ha rätt till att ta körkort och att få teckenspråket erkänt som dövas första språk.

Mojo Mathers, Nya Zeeland

Ledamot i Nya Zeelands representanthus: 2011-

Nästa val: 2014

Representerar: Det gröna partiet Green Party, det tredje största partiet i Nya Zeeland.

Intressefrågor: Frågor som rör landsbygden som miljö och djurskydd. Även funktionshinder och kvinnors rättigheter är något hon jobbar för.

Längst!

Wilma Newhoudt-Druchen, Sydafrika

Ledamot i Sydafrikas parlament: 1999-

Nästa val: 2014

Representerar: Det socialdemokratiska partiet African National Congress (ANC). Partiet är för närvarande i regeringsställning.

Intressefrågor: Internationella relationer och mänskliga rättigheter kring funktionshindrade-/nedsatta och kvinnor. Även teckenspråk, tillgänglighet och utbildningsfrågor intresserar Wilma, som suttit längst av alla döva sittande parlamentariker i världen.

● **Helga Stevens, Belgien**

Ledamot i det flamländska parlamentet (Flandern): 2004-

Ledamot i Belgiens senat: 2007-

Nästa val: 2014

Representerar: Det liberalkonservativa partiet Nieuw-Vlaamse Alliantie, som vill se en fredlig utbrytning av Flandern från Belgien. Helga sitter i både det federala regionala parlamentet (där de har beslutsrätt över frågor som rör regionen Flandern) och i den nationella senaten.

Intressefrågor: Europa (internationellt utbyte), teckenspråkiga i Flamländerna, mångfald, jämställdhet och tillgänglighet.

● **Helene Jarmer, Österrike**

Ledamot i Österrikes parlament: 2009-

Nästa val: 2013

Representerar: Det gröna partiet Die Grünen. Hon ersatte partikamraten Ulrike Lunacek som i sin tur valdes in i EU-parlamentet.

Intressefrågor: Vill riva hinder inom t.ex. både utbildnings- och arbetsmarknadsområdet och tillgängliggöra för alla funktionshindrade-/nedsatta. Och för mångfald i samhället.

● **Gergely Tapoczai, Ungern**

Ledamot i parlamentet: 2010-

Nästa val: 2014

Representerar: Det nationalkonservativa och kristdemokratiska partiet Fidesz, som vann det ungerska valet 2010.

Intressefrågor: Socialpolitiska. Som kring ungdoms- och familjfrågor, funktionshindrade och funktionsnedsatta. Även sport och turism.

● **Ádám Kósa, Ungern**

Ledamot: 2009-

Nästa val: 2014

Representerar: Det nationalkonservativa och kristdemokratiska partiet Fidesz, som tillhör Europeiska folkpartiets grupp (kristdemokrater) i EU-parlamentet.

Intressefrågor: Arbetsmarknad, sociala frågor kring mänskliga rättigheter, tillgänglighet för funktionshindrade och funktionsnedsatta.

Brita sprider ljus

Teckenspråksprofessor Brita Bergmans persontecken betyder "fyr"; en benämning som inte kan bli mer rätt. Hon har i 40 år satt ljus på det svenska teckenspråket. Den här april månaden är hon nybliven pensionär.

Rum C363 på Stockholms universitet i Frescati är inte vilket kontor som helst. Det rummet har världens första teckenspråksprofessor, Brita Bergman, haft fram till sin pension. Utanför arbetsrummet finns en namnskylt uppsatt. På den har någon ritat en fyr och en leende sol med strålar. Hennes persontecken står för "fyr". När hon besökte Västmanviks folkhögskola tillsammans med sin kollega, Inger Ahlgren (docent i teckenspråk och Kruthmedaljör nummer 7), under 1970-talet tyckte många att Brita och Inger var som det danska komikerparet, "Fyrtornet och släpvagnen". Brita var med sina 181 centimetrar längre än Inger Ahlgren. Därför blev Brita döpt till "fyr".

– Jag tycker om mitt persontecken, säger Brita, som vid DT:s besök har börjat packa och tömma sitt arbetsrum.

Innan hon började rensa sitt kontor, hade hon inte slängt någonting. Att gå igenom över 40 års arbetsmaterial tycker hon har varit ganska roligt. De tankar som dök upp i huvudet på henne kunde antingen vara "Jaså, hur tänkte jag då egentligen?" eller "Jaså, tänkte jag så redan så?".

Brita Bergman föddes en lördag den 30 mars 1946. Hon hade sin sista arbetsdag – passande nog – lördag den 31 mars. Då hade hon och hennes kollegor en temadag: "Svensk teckenspråksforskning 40 år". Brita började forska i teckenspråk på egen hand 1971, men 1972 var året då hon fick forskningsmedel av Skolöverstyrelsen (SÖ, numera Skolverket). Därmed blev det startskottet för den svenska teckenspråksforskningen vid den lingvistiska institutionen.

Pensionen nalkas. Hur känns det?

– Bra. Snart fyller jag 66. Egentligen hade jag kunnat sluta vid 65. Men jag ville först avsluta en del saker, säger Brita.

Hon slutar dock inte helt. På avdelningen för teckenspråk kommer hon att ha ett skrivbord och en dator som hon kan använda när hon vill. Hon kan nämligen fortsätta forska om hon vill. På senare tid har många frågat om hon ville föreläsa. Hon tackade nej på grund av tidsbrist. Från och med 1 april i år är hon "fri" som hon uttrycker det.

– Vi får se vad jag tackar ja till, och om jag vill fortsätta forska.

Hur känns det att vara fri?

– Ovant. Visserligen har jag en stor frihet i mitt jobb. Men samtidigt måste jag göra saker oavsett om jag vill eller inte. Jag har inte heller alltid haft en riktig semester. Som många andra forskare har jag jobbat mycket på sommaren.

NAMN: Brita Bergman

ÅLDER: 66 år

FAMILJ: make Hans

BOR: Danderyd

GÖR: pensionerad teckenspråksprofessor och arbetande ledamot av Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien

GILLAR ATT GÖRA: vara ute i naturen, spela bridge

GILLAR ATT LÄSA: bridgeproblem, tidningar, böcker

SER HELST PÅ TV: jag ser nästan aldrig på tv

FAVORITTECKEN: jag har inget favorittecken men tycker om mitt persontecken

UTMÄRKELSER: 1978 Skolöverstyrelsens pris "Guldelefanten" för förnämlig insats inom pedagogik och utbildning, 1992 Kruthmedaljen nummer 2, 2004 Stockholms universitets eget pedagogiska pris och 2011 H.M. Konungens medalj i 8:e ordningen i serafimerordens band för betydelsefulla insatser inom teckenspråksforskning

En av anledningarna till att hon inte ville gå i pension förra året var hennes senaste forskning, "Barns tidiga teckenspråksutveckling", som alldeles nyligen blev klar. Hon konstaterar att den tidiga språkutvecklingen är densamma för både talade och tecknade språk. Utvecklingsgången ser ut så här: 1. Utpekande gester – 8-14 månader (sträcka sig efter ett föremål, räkna fram eller överlämna ett föremål, peka på ett föremål som barnet vill uppmärksamma den vuxna på), 2. Symboliska gester – 10-15 månader (gester med öppna-stänga handen, till exempel vinka "adjö" och smacka "gott"). 3. Första tecknet (kan till exempel vara "lampa"). 4. Första 50 tecknen. 5. Kombination av tecken och pekning. 6. Två tecken i en sats, utan pekning (t.ex. "pappa hemma"). 7. Teckenförrådsspruten (längre satser, t.ex. "lampan är sönder"/LAMPA SÖNDER PEK-lampa). 8. Längre yttranden (tidig grammatisk utveckling där substantiv kombineras med en bestämning, t.ex. "ÅKER TILL POSS-flicka MAMMA (åker till hennes mamma)).

– Det finns väldigt lite forskning om barns tidiga teckenspråksutveckling. Därför har jag forskat i det här, säger Brita Bergman.

"Barns tidiga teckenspråksutveckling"-skriften är skriven på populärvetenskaplig nivå, i hopp om att den som saknar fackkunskaper ska få behållning av skriften.

– De som jobbar med döva barn har sagt att de har stor glädje av skriften, säger Brita Bergman, som berättar att forskningen kan vara till hjälp för dem som vill ta fram tester för hur man ska bedöma barns teckenspråksutveckling.

Brita Bergmans intresse för språk väcktes redan när hon var liten. Hennes mamma berättade att när hon var kanske 8-9 år gammal och skulle sova, pratade hon om ordklasser och satsdelar. Hon växte upp i Nyköping. Efter skolan brukade hon besöka ett kafé. Där såg hon ibland tre döva män som tecknade med varandra. Hon tog studenten och flyttade till Umeå 1966. Där studerade hon litteraturhistoria med poetik (numera litteraturvetenskap) vid Umeå universitet. Hon pluggade även engelska. 1968 träffade hon sin make, Hans. Året därpå flyttade hon till honom i Stockholm. Hon började vid Stockholms universitet. Där läste hon nordiska språk och allmän språkvetenskap. När hon gick en kurs i språkpsykologi, ledd av Inger Ahlgren, och läste barns språkutveckling, gjorde hon och hennes kurskamrater ett studiebesök på Manillaskolan.

– Det var en mycket märklig upplevelse, säger Brita och pausar lite innan hon fortsätter:

– Rektorn där sa: "Vi använder inte teckenspråk i undervisningen." Det var ofattbart!

Eftersom hon hade sett de tre döva männen på kaféet i Nyköping, visste hon att döva hade ett språk: teckenspråk.

När hon skulle skriva en trepoängsuppsats i allmän språkvetenskap, frågade professor Bengt Sigurd om någon ville skriva om teckenspråk.

– Jag räckte upp handen snabbt för jag var rädd för att någon annan skulle hinna ta den uppsatsen, säger Brita.

Hon visste inte var hon kunde gå en kurs i teckenspråk. På den tiden fanns inte internet. Hon fick slå upp telefonkatalogen och hittade adressen till SDR:s kontor på Götgatan i Stockholm.

– Jag gick dit och ringde på dörren.

En döv SDR-anställd tog henne till hörselkliniken i Gamla stan. Där lärde hon sig – trodde hon – teckenspråk. Det visade sig dock vara tecknad svenska.

– Jag blev lurad. Döva hade svårt att förstå mig, och jag dem. Jag förstod att jag tecknade fel, säger Brita.

Många döva blev dock glada men förvånade när de hörde att hon, som inte hade någon anknytning till döva som helst, läste teckenspråk. Det var ovanligt på den tiden att hörande lärde sig teckenspråk bara för att de var intresserade och nyfikna.

Efter trepoängsuppsatsen om teckenspråk (egentligen tecknad svenska) påbörjade Brita det allra första forskningsprojektet i teckenspråk, "Teckenspråkets lingvistiska status". Första delrapporten blev klar 1973. Hon gav också ut Skolöverstyrelsens (SÖ) rapport, "Tecknad svenska", där hon konstaterade att tecknad svenska inte var ett språk. Den var en av de viktiga pusselbitarna bakom riksdagens erkännande av det svenska teckenspråket 1981. Sverige var först med det i världen.

1970-talet var en händelserik period. Dövmedvetandet växte då fram. Inger Ahlgren och Brita Bergman initierade forskningsprojekt och hade döva medarbetare knutna till sig. En av dem var Lars-Åke "Låw" Wikström, SDR:s mångåriga före detta ordförande. 1979 startades den första kursen i teckenspråk.

"Mitt språkintresse väcktes tidigt: när jag var 8 år pratade jag om ordklasser och satsdelar vid läggdags."

Även om 1981 var ett stort ögonblick var 1983 en milstolpe i Brita Bergmans liv. Hon doktorerade i teckenspråk. Över 300 personer kom och lyssnade på disputationen.

1990 var Stockholms universitet först i världen med att inrätta en professur i teckenspråk. Brita Bergman tillträdde den 1991. Utbildningsdepartementet ringde en torsdag och gav beskedet om tjänsten.

– Jag bjöd alla kollegor på champagne veckan efter, berättar Brita, som har trivts bra under sina 40 år på avdelningen för teckenspråk vid den lingvistiska institutionen.

1972-1975 var hon ensam. 1975 kom den andra teckenspråksforskaren i Inger Ahlgren, som hade arbetat på institutionen innan.

1972 jobbade du ensam. Nu sitter vi i fikarummet med sex av dina kollegor. Hur känns det för dig att se dem och att avdelningen för teckenspråk numera har tio anställda?

– Roligt! Alla som sitter här är mina gamla studenter. Sedan var Lars Wallin, Johanna Mesch och Anna-Lena Nilsson mina gamla doktorander, säger Brita.

Tekniken har betytt mycket för teckenspråksforskningen. Video fanns inte när Brita började. När den kom var apparaten väldigt stor och tung. Fjärrkontrollen var jättelik och var inte trådlös utan hade en tjock kabel till apparaten.

– I dag finns allt i datorn, säger Brita, som tycker att det tack vare internet är stimulerande att ha kontakt med andra teckenspråksforskare i världen.

Förutom undervisningen, forskningen och det administrativa arbetet har Brita också skrivit en rad vetenskapliga artiklar på engelska för vidare spridning i världen.

– När jag började, var vi hemskt få teckenspråksforskare. Nu finns det många i världen.

Brita Bergman säger att vi får se vad hon hittar på efter 1 april. Men en sak är säker: det blir mer tid för bridgespel. Hon är medlem i Stockholms Dövas Förenings bridgeklubb och även medlem i världens största bridgeklubb, som finns i Stockholm. Den har över 2.500 medlemmar.

– Jag är inte så bra. Flera döva är väldigt duktiga. Bridge betyder full avkoppling, fokus och spänning för mig, säger ”fyren” Brita Bergman.

Det finns en annan sak som är säker: fyren slutar inte lysa bara för att hon har gått i pension. Hennes bidrag till den svenska teckenspråksforskningen och det svenska teckenspråkssamhället är av enorm betydelse. Hon kommer att fortsätta sprida ljus i många, många år till.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

* Det är ännu inte klart vem som blir Brita Bergmans efterträdare.

Seniorboende + 55 för döva och personer med dövblindhet i Hässelby

Det byggs nu för fullt nära Johannelundstoppen. Området är lummigt med lite småstadskänsla. Hässelby gårds centrum har närservice som man kan tänkas behöva. Sen finns Vällingby City någon kilometer bort som är ett köpcentrum.

Vi får ett helt eget hus för oss själva, med fyra våningar och 20 lägenheter, bestående av ettor, tvåor och treor. Huset ska anpassas efter våra krav och behov.

Seniorboendet är ett självständigt boende där man klarar sig själv. Lägenheterna erbjuds till alla som är + 55 och som vill bo i en teckenspråkig miljö. Det krävs medlemskap hos kooperativet KlarTecken för att kunna bo där. Standardutrustningen i lägenheterna är parkett eller klinkers på alla golv, badrummen är helkaklade och välutrustade med bland annat tvättmaskin och torktumlare. Köken har skåp och vitvaror av god kvalitet. Planlösningen är öppen med kombinerat kök och vardagsrum som ger ett luftigt intryck.

Vi kommer att ha en gemensam lokal med kök och uteplats där det finns boulebana. I lokalen ska det finnas övernattningsmöjligheter för gäster.

Beräknad inflyttning juli/augusti 2012.

Mer information om huset och lägenheterna finns på www.klartecken.org

7 frågor:

Helena Gade, jurist

Helena Gade arbetar som jurist vid Ankestyrelsen; en myndighet i Danmark som är den översta klagoinstansen på välfärdsområdet. Hon kan ha tolk i upp till 20 timmar per vecka, något som just nu är närmast otänkbart i Sverige. Enligt henne finns det minst sex döva och hörselskadade jurister i Danmark.

När du studerade juridik, hur såg du på dina jobb-möjligheter?

– Under första studieåret var arbetslösheten låg i Danmark. Vid ett måttillfälle låg den på 2,8 procent. Jag tänkte att det innebar goda möjligheter för mig att söka jobb. Samtidigt visste jag inte riktigt vilket område jag skulle fördjupa mig i. 2008 bestämde jag mig för att välja arbetsrätt. 2010 tog jag examen. Då var arbetslösheten avsevärt högre. Jag, som var lite orolig, sökte flera jobb. Ett av dem var arbetsskadeenheten på Ankestyrelsen. Jag blev kallad till intervju. Sedan fick jag jobbet.

Vad gör du på arbetsskadeenheten?

– Jag utreder klagomål om beslut som tagits av Arbejds-skadestyrelsen och tar reda på om besluten är riktiga. Dessa beslut handlar om arbetsskador och arbetssjukdomar. Vi har 41 deltidsanställda läkare här på myndigheten som bistår oss med medicinsk kunskap. Om vi konstaterar att arbetet har orsakat den skada eller sjukdom som anmälts, tar vi beslut om skadestånd.

Hur många ärenden handlägger du per år?

– Här på Ankestyrelsen arbetar ungefär 200 jurister. Varje jurist handlägger i snitt 240 ärenden per år. På arbetsskade-enheten har vi över 16.000 ärenden om året.

Någon döv som anmält?

– Jag har inte fått någon anmälning från en döv person. Men jag har till exempel tagit emot klagomål rörande tinnitus och hörselnedsättning på grund av arbete i bullriga miljöer. Min kollega hade klagomål från teckenspråkstolkar som har ont i axlarna. Sedan vet jag att när det gäller sociallagarna, så finns det fall där döva är inblandade, som handläggs av mina andra kollegor här på myndigheten.

Hur trivs du på Ankestyrelsen?

– Väldigt bra. Jag har fina kollegor. På min enhet arbetar 29 jurister. 10 av dem har gått på kurs i teckenspråk. Det var chefen som satte igång det. Nu kan de säga i stil med ”god morgon” och ”kaffe”. Annars använder vi tolk när vi har samtal på hög nivå.

Hur kommunicerar du med dina kollegor?

– På olika sätt: skriva papper, mejla, använda lite teckenspråk och kommunicera via tolk. Här i Danmark har vi rätt till tolk i upp till 20 timmar per vecka på jobbet. Jag har själv tolk i mellan 15 och 20 timmar per vecka. Fyra fasta tolkar turas om att jobba här. De har ett litet skrivbord (reds anm: Helena riktar webbkameran och visar var skrivbordet står). Den tolk som kommer brukar få läsa de ärenden jag handlägger så tolken vet vad jag pratar om. Tolkarna kan fackliga termer och vet vad kollegorna heter och har för persontecken etc. Det fungerar bra.

Hur många döva och hörselskadade jurister finns det i Danmark?

– På Ankestyrelsen arbetar två hörselskadade jurister. De lever dock inte i dövvärlden men kan teckenspråk. I hela Danmark vet jag att det finns sex färdigutbildade döva och hörselskadade jurister. En sjunde pluggar nu till jurist. Men det finns ännu ingen jurist som jobbar med och för döva. Det behövs.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: MARTIN DAM KRISTENSEN/DANSKE DØVES LANDSFORBUND

* Helena Gade är även vice ordförande i det danska dövförbundet, DDL. Två av förbundets hjärtefrågor är att få det danska teckenspråket erkänt, och att få regeringen att tillsätta ett språkråd som arbetar med frågor som rör teckenspråk.

I Sverige kan vi välja tandläkare

Det är inte för inte som SDR slåss för rätten att välja tolk. Det är det som ger tolkanvändaren möjlighet att välja den kvalitet man vill ha.

Jag tänkte i min enfald att de som håller på med upphandling av tolktjänster idag självklart har läst tolktjänstutredningen (SOU 2011:83). Då hade det stått klart för dem att rätten att välja tolk är viktigt för tolkanvändare i Sverige. Utredaren Greger Bååth har gjort ett bra jobb som slagit fast att tolktjänsten i Sverige är möjlig för LOV, Lagen om valfrihet.

Man kan inte annat än bli förbannad när man så får läsa förfrågningsunderlaget från Stockholms läns landsting som publicerades för några veckor sedan! De inte bara bryter mot en viktig princip om ömsesidighet i krav på leverans och garanterade volymer, de kräver till och med att man för att överhuvudtaget skall kunna komma ifråga för ett avtal måste kunna leverera minst 250 tolktimmar per år för t.ex. teckenspråkstolkning. I första versionen krävde de 1000 tolktimmar. Dessutom har kontaktpersonen och den inhyrda konsulten för upphandlingen, Rolf Båvik, vid en informationsdag den 16 februari i år meddelat att upphandlingen sker med ett s.k. urvalsförfarande – det är alltså inte säkert att alla tolkföretag kommer att få avtal även om de uppfyller de formella kraven. Han räknar med att ”de som inte får avtal skall bli underleverantörer till de företag som får avtal”. Tro nu inte att du som tolkanvändare i Stockholm får möjlighet att ens önska, än mindre välja tolk från ett företag som är underleverantör. Företaget som har avtal vill först se till att deras egna anställda tolkar tar uppdragen, först i andra hand ber de sina underleverantörer utföra uppdragen. Så måste det gå till för att ett tolkföretag med anställda skall kunna överleva i Stockholm idag. Lägg sedan till att underleverantören får ännu lägre ersättning än tolkföretaget som har avtal får. Mellanskillnaden behåller det företag som har avtal och den nedåtgående spiralen är ett faktum.

Jag frågade Rolf Båvik vid informationstillfället i februari varför de inte upphandlar till fast pris och låter kvalitet avgöra. Han sa att de kommer att ta hänsyn till kvalitet i den kommande upphandlingen. När jag frågade hur de kommer att bedöma kvaliteten så lät han mig förstå att det endast är den formella delen, d.v.s. utbildningsbakgrund som de tittar på. Som jag uppfattade det kommer alltså utbildningsbakgrund i kombination med lågt pris att komma högst upp i rangordningen. Prispressen har redan lett till att tolkar bytt yrke för att få en lön som de kan leva på.

Nu är det dags att de som upphandlar tolkning lär sig att det är den färdighetsmässiga kompetensen som har störst betydelse för tolkanvändare- och även om utbildningsbakgrund är viktigt så kommer det först i andra hand. Ni som upphandlar tolktjänster i resten av Sverige- gör inte samma misstag som Stockholms läns landsting!

Skulle du välja en tandläkare som har hög utbildning, är billig och är darrig på handen när hon skall borra i din tand? Nej, du går till en tandläkare som du VET är duktig på att laga dina tänder – och som du själv valt. Så fungerar det i Sverige.

TORD RÅDAHL, STYRELSELEDAMOT SDR
TOLKCHEF, STOCKHOLMS UNIVERSITET

Projekt Tillgänglighet genom teckenspråk

Ett seminarium har genomförts inom regionen nord/öst med 14 deltagare i samverkan med Västansviks folkhögskola. Deltagarna fick arbeta med teckenspråkig information på kommun och landstings hemsida, visuell information för färdkommunikation, bilda dövteam, dagverksamhet för döva utvecklingsstörda och gruppboende.

Projektet har utarbetat information för internationella besökare till hemsidan www.tgt.sdr.org. Informationstexten är på engelska och teckenspråksversionen på ASL.

Projektets första år har ett överskott som Arvsfonden har beviljat att vi får omdisponera för att istället göra fler filmer till kunskapssidan.

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08-442 14 61
Texttel. vxl: 08-442 14 60
Fax: 08-442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01

Förbundsordförande:
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdr.org
Texttel: 08 442 14 62
0735 200 902 (sms/3G)

Förbundssekreterare:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
070 215 46 33 (tal/sms)

www.sdr.org
sdr@sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

**Sveriges Dövas
Pensionärsförbund:**
info@sdpf.se

Västansviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastansviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Hallå där...

Ann-Marie Carltegen

Du har arbetat på SDR i över 36 år. Hur känns det att sluta?

– Först kändes det sorgligt. Nu känner jag bara glädje, och att jag är färdig med mitt arbetsliv. Det ska bli skönt med mer fritid. Den andra april åker min make, hunden och jag till vår stuga i Idre. Vi ska vara där hela april. Då ska vi bland annat åka skidor.

Du började på SDR oktober 1975 som...?

– Som kontorist. Jag tog hand om bl.a. försäljningsavdelningens reskontra och telefonförsäljarnas löner. När SDR växte och anställde allt fler, tog jag hand om tjänstemännens löner. 1987 började jag jobba med personalfrågor. Jag kände att jag behövde mer utbildning. Därför var jag tjänstledig i ett år för att studera arbetsmarkandskunskap och personaladministration med arbetsrätt vid Stockholms universitet. En tid senare blev jag personalchef. 2007 blev jag ekonomichef.

Hur har du trivts på SDR?

– Jättebra. Jag har varit med om både positiva och negativa saker. Genom åren har jag anställt många. Det var roligt att få vara med och se SDR växa och utvecklas. Men sedan fick jag också säga upp folk när SDR:s ekonomi blev sämre. Det var tråkigt. När jag blev ekonomichef 2007, var mitt mål att SDR:s ekonomi skulle vara i balans. Det har vi lyckats med, om vi tittar på femårsperioden. Därför känns det bra att sluta nu.

Du går snart i pension...

– Nej, jag vill inte säga att jag är pensionär (skrattar).

Okej, vad ska du göra efter att du lämnat SDR?

– Jag tänker börja släktforska på både min mammas och pappas sida. Min mamma lever än. Hon är 88 år, och född i samma område som SDR:s före detta ordförande, Lars Kruth (nära Tandsbyn i Jämtland).

Är Lars Kruth och din mamma avlägsna släktingar? – Nej.

Något mer du vill säga?

– Jag vill tacka för tiden som varit på SDR och önska förbundet lycka till i framtiden.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Ett axplock från styrelse & kansli:

SDR har träffat:

- **Försäkringskassan** om hur FK kan bygga upp en mottagning med teckenspråkig handläggare via bildtelefon.
- **Socialdepartementet** om dövas behov av handikappersättning
- **SPSM:s nyinrättade samråd om teckenspråk** för att testa nya vägar till forum om teckenspråk.
- **Referensgrupp till GRUV-utredningen** (Översyn av den kommunala vuxenutbildningen på grundläggande nivå).
- **Riksdagsledamöter** för flera partier i frågan om **Meritpoäng för teckenspråk**. En ledamot för S gjorde en statsrådsfråga till Jan Björklund. SDR publicerade en debattartikel på www.newsmill.se och SVT Debatt "Sluta diskriminera teckenspråket, utbildningspolitiker" – om den diskriminering som meritpoängssystemet innebär för det svenska teckenspråket.
- **Referensgruppen** för projektet "Psykisk ohälsa hos teckenspråkiga" Projektet pågår med intervjuer i hela landet, allt från myndigheter till vårdinstanser.

SDR följer upp situationen för långtidssjukskrivna samt bevakar hur den nya bedömningsmetoden kan påverka teckenspråkiga.

Remissvar om Skolans dokument skickades in i januari. Vi ställde särskilt krav att elevassistenter till döva och hörselskadade i kommunala skolor ska ha formell utbildning i teckenspråk.

SDU och SDR har jobbat fram en projektansökan till Arvsfonden om att utveckla Dövstudier som ämne i Sverige.

SDR har gjort en stödskrivelse för anmälan gällande gruppboende i Gävle kommun. Anmälarna anser att de boende inte får tillräcklig teckenspråkig stimulans, och att ledningen bryter mot språklag och FN-konvention om mänskliga rättigheter. Varken JO och DO behandlar ärendet, eftersom det inte ligger inom JOs ansvarsområde och DO eftersom preskriptionstiden har gått ut. Socialstyrelsen har begärt att Gävle kommun ska yttra sig senast den 5 april.

SDR har påbörjat en intern kartläggning om hur information om teckenspråk ges till föräldrar till döva barn. Jenny Ek deltar på Barnplantornas regionala Pedagogiska Caféträffar. Det är fokus på talspråksutveckling framför språkutveckling och man lyfter inte teckenspråket och dess fördelar. En CI-teamrepresentant uttryckte att antalet teckenspråksanvändare kommer att minska framöver, men menar då de nyligen opererade och de kommande generationerna. Vi frågar – vem tar ansvaret för den språkliga situationen som barn och ungdomar befinner sig i idag? Det är väldigt nyttigt att delta i dessa träffar tillsammans med många andra professionella som studierektorer, rektorer och lärare. En skolrepresentant uttryckte "Jättebra och viktigt att SDR är med här – vi kan inte samverka med BARA Barnplantorna".

DHB, SDR och SDU har gjort en gemensam stödskrivelse till förvaltningsrätten i Värmland beträffande Säfle kommun som nekat Richard Sahlins barn teckenspråksundervisning.

Henrik avgår som SDU-ordförande

Henrik Sundqvist har suttit i SDU-styrelsen i tio år. Den här april månaden slutar han som ordförande. Han gör det med blandade känslor.

Henrik Sundqvist har varit ordförande i tre år. Innan han tog över ordförandeklubban, var han vice ordförande. Innan han blev vice ordförande, var han först kassör (2002-2006) och sedan ledamot (2006-2007). Han kom till SDU 2002. 2012 kliver han ur.

– Det känns bra att sluta då SDU behöver förnyelse. Samtidigt känns det inte riktigt att avgå nu eftersom SDU genomgår en tuff tid, säger Henrik Sundqvist.

2010 fick SDU 1,6 miljoner kronor i bidrag från Ungdomsstyrelsen. 2011 var den summan 1,3 miljoner kronor. I år delar Ungdomsstyrelsen ut ungefär lika mycket som förra året. Tidigare kunde SDU ha två anställda: en administratör och en ombudsman. Nu jobbar endast den förstnämnda. – Det gör att SDU syns mindre nu.

Samtidigt är Henrik Sundqvist glad och stolt över att SDU har blivit en aktör att räkna med. Runt 2007 började ungdomsförbundet bedriva intressepolitiskt arbete. De skrev remissvar och deltog i olika sammankomster för att göra sina röster hörda. Tidigare var det mest lägerverksamhet. Allt högre krav ställdes på SDU. Många ville veta var ungdomsförbundet stod i olika frågor, till exempel kultur och skola. Fram till sommaren 2011 hade SDU en ombudsman.

– Det är egentligen fel att SDU inte har någon anställd som jobbar med intressepolitik. Vi i styrelsen tittar på olika lösningar och hoppas kunna anställa en person till.

Ett exempel på ett riktigt lyckat intressepolitiskt arbete är Almedalen. Enligt honom syntes SDU "jävla mycket" då. Ungdomsförbundet var med fyra år i rad. 2010 blev till exempel T-shirten "Språk för alla, eller hur?" utsedd till Almedalens snyggaste T-shirt. SDU syntes också i media och lyckades få till samtal med riksdagsmän och ministrar när de bland annat påpekade det orimliga i att studier i teckenspråk inte gav meritpoäng. Även i sommar ska SDU åka till Gotland.

På frågan om vad som varit roligast under tiden i SDU, svarar Henrik Sundqvist leende:

– Styrelsemöten. Många tycker att de är tråkiga. Men de är faktiskt kärnan till "allt" – det är där idéerna, förslagen ... kommer ifrån. Det är en härlig gemenskap – alla vill åt samma håll, säger Henrik Sundqvist, som tycker att SDU har gett honom mycket.

Under SDU-tiden fick han lära sig hur man skulle organisera sig, hur man bäst bedrev intressepolitiskt arbete, och träffa en rad intressanta personer i Sverige, Norden och världen.

Innan han blev styrelsemedlem i SDU, såg han inte sig själv som en typisk styrelsemänniska. Han hade aldrig suttit i ett elevråd heller. När han väl började vara med och styra SDU, blev han fast.

– Det kändes stort och viktigt att jobba för dövas barns och ungdomars rättigheter.

I samband med förbundsstämman i april lämnar Henrik Sundqvist över ordförandeklubban till sin efterträdare. Han vill säga till den nya styrelsen att de åter ska lyfta det intressepolitiska arbetet och försöka få SDU att synas mer i olika kanaler, till exempel sociala medier, och att använda resurserna väl.

Det har flera gånger diskuterats om en sammanslagning av Unga Hörselskadade (UH) och SDU då deras målgrupper allt mer närmar sig varandra. Henrik Sundqvist säger att det får nästa SDU-styrelse avgöra.

– Ett intressant scenario är att SDU och UH har ett gemensamt kansli men fortfarande är två självständiga organisationer.

Henrik Sundqvist blev nyligen invald i Stockholms Dövas Förenings styrelse. Nu arbetar han som ungdomskonsulent för Stockholms Dövas Ungdomsråd.

– SDU kommer alltid att ligga mig varmt om hjärtat. Jag kommer att finnas tillgänglig för den nya styrelsen och hjälpa till på olika sätt, säger Henrik Sundqvist.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

FAMILJELÄGER I GRÖVELSJÖFJÄLLEN

1-8 juli

För familjer med döva och hörselskadade barn/ungdomar
Välkommen till en härlig vecka på **Grövelsjöns Fjällstation!**
Aktiviteter och äventyr med ledare för HELA familjen

mer info finns på
stfturist.se/grovelsjon

STF GRÖVELSJÖN

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen, 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.s-d-u.se

Mejla: sdu@sdrf.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: @_sdu
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist
henrik.sundqvist@sdrf.se
0735-307 207 (sms/3G)

2012/2013

Valberedningens förslag till förbundsstyrelsen

Ordförande ett år: Malin Johansson (nyval)
Ledamöter två år: Florian Tirnovan (omval)
Nicholas Winberg (omval)
Julia Gezelius (nyval)

Charlotta Sjölander och Isabella Hagnell har ett år kvar. Och en vakant för ett år.

Förtroendevald revisor ett år:

Hanna Cederström

Förtroendevald revisorsuppleant ett år:

Joakim Hagelin Adebey

Mötesordförande: Mona Riis

Mötessekreterare: Sven-Emil Karmgård

SDU:s namn

SDU:s namn diskuteras på förbundsstämman 20-22 april 2012. Vi har fått elva motioner från ungdomsklubbar och även förslag från medlemmar och ungdomsklubbar. De handlar bland annat om medlemsfrågor, ungdomsklubbskonferens och SDU:s namn. Frågan är om SDU ska ha ett annat namn och en annan förkortning än i dag. Det är känt att Sverigedemokratisk Ungdom och SDU har samma förkortning, vilket kan uppfattas som olyckligt. Vi har lagt fram en proposition om namnfrågan som ska behandlas under förbundsstämman. I övrigt kommer vi att dela ut en utmärkelse för i år på stämman.

Motionerna och propositionen finns att läsa på vår hemsida: www.s-d-u.se

Nordiskt döv-universitet

Henrik Sundqvist och jag deltog i förra DNUR*-mötet i Helsingfors, där det nordiska universitetet för döva kom på tal. Vi skapade en arbetsgrupp med representanter från Finland, Norge, Sverige, Danmark, Island och Färöarna. Vi har hittills gjort en enkät där folk fick svara på tre frågor: "Vilken plats skulle passa bäst?", "På vilket språk?"

och "Vilka ämnen skulle intressera mest?". Det är bara en undersökning än så länge. Vi behöver bland annat få svar på frågorna om det finns intresserade studenter och om det är möjligt. Under det kommande DNUR-mötet på Färöarna den 12-15 april kommer vi att sammanställa våra enkäter, och mejl som vi skickat till politiker bland annat. Sedan får vi se vad det leder till.

Vad tror ni själva om frågan? Maila gärna oss med era synpunkter!

* DNUR = Dövas Nordiska Ungdomsråd.

Malin Johansson

Jag är 25 år. När jag inte är på resande fot bor jag i ett kollektiv i Stockholm. För tillfället smakar jag på en bit av arbetslivet, som researcher på SVT. Jag har suttit i styrelsen för SDUR i flera år, de senaste åren som ordförande. Att sitta i styrelsen för SDU blir en ny utmaning för mig, och jag tror att mina erfarenheter från tiden med SDUR kommer att tillföra bra saker till styrelsearbetet. Jag ser det som en av mina viktigaste uppgifter att lyssna på medlemmarnas önskemål och driva de frågor som är viktiga för medlemmarna. Jag vill vara lättillgänglig och öppen för dialog och diskussion med er alla. SDU är vårt tillsammans. Mina intressen: Resa, umgås med vänner, läsa böcker och se på film.

Florian Tirnovan

Jag är en trevlig kille som är intresserad av allting möjligt! Just nu är jag i Vejle, Danmark, och pluggar internationellt ledarskap. Jag tror att det är bra för styrelsen och SDU att jag ibland har annorlunda åsikter än de övriga medlemmarna i styrelsen. Det finns mycket jag vill göra för SDU men jag är i alla fall mest intresserad att visa SDU:s ansikte utåt i samhället.

Nicholas Winberg

Jag är 23 år och är från Göteborg. Nu jobbar jag som elevassistent på Kannebäcksskolan. I sommar ska jag jobba som lagerarbetare på Liseberg. Föreningsliv och politik har alltid varit en del av mitt liv och jag brinner för det. De två senaste åren som SDU-styrelseledamot var de bästa år i mitt liv och jag vill fortsätta med det i två år till. Jag vill sprida kunskap om föreningsliv till ungdomar och att det ska bildas fler ungdomsklubbar. Och att samhället ska få mer kunskap om det svenska teckenspråket. Mina intressen: Innebandy, umgås, film, föreningsliv och Frölunda Indians. Jag är en riktig Star Wars-nörd.

Julia Gezelius

Jag är 23 år och bor i Örebro med min sambo och två katter. Till vardags jobbar jag som fritidsledare, vikarierar som teckenspråklärare och även föreståndare på ÖDU:s ungdomsgård. Jag är styrelsemedlem i ÖDU. Jag har alltid velat sitta i SDU-styrelsen någon gång. När jag väl blev tillfrågad, var det självklart för mig att tacka ja. Speciellt nu när jag sysslar med dövkultur varje dag. Att sitta i SDU-styrelsen innebär att jag kan göra ännu mer! På fritiden gillar jag att koppla av med kaffe och vänner. Mina intressen: Socialt umgänge, läger, snowboard, nya upplevelser, resor, mat och kultur.

Charlotta Sjölander

Jag arbetar som lärare på Mo Gård Folkhögskola. Jag vill vara med i styrelsen för att kunna påverka det intressepolitiska arbetet och lyfta fram våra rättigheter och stärka och göra förbundet levande. Mina intressen är att träna och laga god mat. Och jag försöker lära mig punktskrift just nu.

Isabella Hagnell

Jag är 19 år och studerar den sista terminen på det samhällsvetenskapliga programmet. Jag vill som SDU-styrelsemedlem att alla barn ska ha rätt till teckenspråk om man behöver det, att alla ska ha samma möjligheter oavsett vilken utbildning man har och att alla får en meningsfull fritid. Att organisera sig gör det lättare att nå dessa mål. SDU ska fortsätta sitt samarbete med andra ungdomsorganisationer/organisationer och behålla sin ställning inom intressepolitiken. Mina intressen är politik, föreningsliv och ännu mer politik! Även TV-serier och goda saker!

Risbergiska elever FN-delegater för en dag

Den 21 mars fyllde 60 FN-delegater Rådhuset i Örebro som för en dag fick iklä sig rollen som FN-huset. "Delegaterna" från 19 länder var ungdomar i andra ring från samhällsvetenskapliga programmet på Risbergiska skolan. Före detta eleven Malin Johansson som ifjol talade inför FN:s generalförsamling i New York inlednings-talade och öppnade dagens förhandlingar. Av 60 elever var 9 döva. De representerade Ryssland, Sverige och Gambia. De hade under flera veckor studerat sina länders klimatrappporter och inställning till det annalkande klimathotet och formulerat ihop resolutioner. När alla länder hade öppningstal sattes förhandlingarna igång med de inlämnade resolutionerna. Först ut var USA vars resolution röstades ned och de var inte ensamma. Resolution efter resolution röstades ned. Det var omöjligt för de stora utsläppsländerna att gå med på deras förslag. Eleverna uppgav för mig dagen efter att de känt frustation, irritation och hopplöshet. Det är vad många politiker brukar uppleva på alla nivåer. De var eniga om att hela processen varit lärorik och att de fått med sig mycket i bagaget som säkert kommer till nytta i framtiden.

Lasse S Lorentzon, lärare på Risbergiska skolan

"Dövas Hus" på indiskt tåg

Jag har varit i Indien sedan 23 januari och rest runt i landet och träffat många döva. När jag var i Bombay (Mumbai) i fem dagar, träffade jag massor av döva ombord på pendeltågen. Detta eftersom varje tåg har en handikappavdelning. Det ger positiva effekter. Alla vet t.ex när det ska arrangeras evenemang för döva utan att man behöver informera på Facebook i förväg. Det var fantastiskt att se vilken inverkan pendeltågen har på dövas levnadsstandard. Jag rekommenderar alla döva som besöker Bombay att sätta sig i handikappvagnen. Där är det mindre trångt. Många turister är rädda för att åka pendeltåg eftersom det kan bli helt fullsatt. Bombay är den enda staden i Indien som har pendeltåg med handikappavdelning.

Kenneth Sandberg

VTF:s nya styrelse

Vänersborg Teckenspråksförening (VTF) hade årsmöte 10 mars. 19 personer med rösträtt kom. Ingemar Larsson var årsmötesordförande. Sara Halla var årsmötessekreterare. Mötet flöt på bra. Det tog 50 minuter. Efteråt bjöd vi på pizza. Sedan var det pubafton. Det blev en trevlig dag.

Den nya styrelsen ser ut så här: ordförande Lena Lundh (2 år, omval), vice ordförande Helene Lundberg (2 år, omval), kassör Eva Johansson (1 år kvar), sekreterare Helén Johansson (1 år, fyllnadsval) och ledamot Ulf Hansson (2 år, nyval).

Ingen Dövas Dag i Umeå 2014

På Umeå dövas förenings årsmöte beslutades det att föreningen inte kommer att ordna Dövas Dag 2014 på grund av brist på intresse, resurser och att orken inte räcker till.

Styrelsen vill samtidigt tacka alla som kom till vårt 100-årsjubileum förra året.

Styrelsen, Umeå Dövas Förening

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, SDR, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Sthlm.** Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Häng med när vi startar nytt!

Mo Gård folkhögskola är en teckenspråkig folkhögskola och en mötesplats för gemenskap i teckenspråklig miljö samt en vägvisare till större delaktighet i samhället. Vi vill ge deltagaren förutsättningar att öka sina möjligheter att ta del av vad samhället har att erbjuda.

Mo Gård folkhögskola söker lärare till nystart i Göteborg

Lärare med bred kompetens

Till vår nyetablering i Göteborg höstterminen 2012 söker vi lärare med kompetens att undervisa i bland annat svenska, samhällskunskap och matematik. Heltidstjänsterna är tillsvidaretjänster med provanställning och innebär bl.a. planering, genomförande och utvärdering av pedagogiskt arbete enligt individuella planer. Bred kompetens inom flera ämnesområden är meriterande.

Kvalifikationer

Du har slutförd lärarutbildning med inriktning grundskola eller gymnasium och med godkända betyg. Du förutsätts, förutom formell ämneskompetens, ha goda kunskaper i teckenspråk samt kunskap om teckenspråket som kommunikationsform. Kunskaper om funktionsnedsättningar samt pedagogisk kompetens omkring undervisning/ lärande/ utveckling för personer med funktionsnedsättningar är meriterande.

Då våra lärare fungerar i nära samarbete, fäster vi stor vikt vid den personliga lämpligheten. Vi förutsätter god samarbetsförmåga, flexibilitet, hög grad av självständighet samt eget ansvarstagande.

För mer information kontakta:

Carina Boman, Rektor
Mo Gård folkhögskola, Mertens väg 5, 612 40 Finsspång
Telefon: 010-471 67 55, SMS: 0702-95 11 45
E-post: carina.boman@mogard.se
Besök gärna vår hemsida: www.mogard.se

Sista ansökningsdag 16 april

Nu har du din bildtelefon bara ett fingerklick bort:

myMMX mobile för Androidtelefoner och tablets.

Ladda hem **myMMX** mobile från Google Play och logga in med användaruppgifter som du får från din förskrivare på din hörcentral. Om du har **MMX** idag är det kostnadsfritt!

Kan det bli enklare?
www.mymmx.se

myMMX MOBILE

Teckenspråkig support: myMMXsupport@sip.nwise.se (Varje onsdag kl 9:00-12:00) ||| kund@nwise.se.

Dags att vi själva berättar vår historia

Vi döva har funnits så länge mänskligheten funnits. I faraonernas Egypten dyrkades och vördades vi för vi var mystiskt tysta och gåtfulla. De såg på oss som utvalda av gudarna.

Det har inte alltid varit så lyckligt.

Från 800 f.kr och lång tid framåt i Sparta gällde Lykurgos lagar vilket betydde att varje barn som hade något handikapp ska dödas direkt efter födseln.

I Rom runt 750 f.kr hade dövstumma inga rättigheter enligt den från början judiska lagen Talmud. Döva som kunde tala fick däremot äga egendom och gifta sig.

Under antiken funderade Aristoteles på vad dövhet kunde innebära. Han skrev i sin bok "Om djurens liv": "De dövfödda bliva mållösa, de hava en röst men äro i avsaknad av tal". Hans syn var att bara det talade och skrivna språket ska räknas. Den synen har följt med ända fram till våra dagar. Kan man inte förstå det talade språket är man utestängd i ett obildat och själlöst liv, menade Aristoteles.

Därför la man under lång tid döva barn i korgar och puttade ut barnen i ån till en hemsk och säker död. De kunde ändå ingenting, trodde man.

Först kring renässansen började man ifrågasätta antikens ideer. Då började man utforska dövheten mer ingående och man började upptäcka att den döva människan inte var så dum som de antika filosoferna trodde.

Den spanske munken Pedro Ponce de León undervisade döva barn i adliga familjer på 1500-talet. På hans gravsten står det: "Pedro Ponce har undervisat dövstumma, ehuru Aristoteles förklarar detta vara omöjligt".

Mellan raderna läser jag "Lång näsa, Aristoteles!"

De flesta känner till tvisten mellan teckenspråk- och talmetoden. Men att den har pågått ända från 1700-talet? Teckenspråkets förespråkare Abbe Charles Michel de L'Epee och talmetodens förespråkare Samuel Heinicke blev bittra fiender.

I Sverige började döva dokumenteras när Manillaskolan bildades 1809. Med skola följer dokumentering, med utbildning följer yrkesutövande och därmed självständiga döva. Fast det där är en sanning med modifikation, för vi döva fick inte vårt språk erkänt förrän 1981.

Vad har det då inneburit?

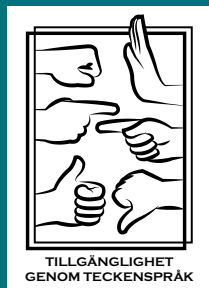
Vart man än tittar längre bak i tiden, ännu mindre skrev döva om sin tid. Sin tillvaro och... ja, sin historia. Istället beskrev, berättade och dokumenterade hörande, oftast i eget intresse, oss döva. På senare år har ett par guldkorn kommit i Sverige. Som boken "Brev från tystnaden" där journalisten Göran Skytte kom över 200 brev som hans anfader Julius Dalmer (född 1841) skrivit under sitt liv och kände sig manad till att skriva om hans levnadsöde. Inget fel på den boken. Men den var ännu en bok skriven av en hörande.

Att min gamla kollega här på DT, Lennart Tjärnström kom ut med sin bok "Fyra livsöden från 1900-talets dövsverige", betyder mycket. Det har skrivits alldeles för lite om döva som människor.

Ett annat viktigt exempel är hur duon Filip Burman och Mindy Drapsa har fångat hur döva lever i vår tid genom att göra tv-serien Anders.se, den kommer nog att tas upp i framtiden som exempel på hur döva levde i början av 2000-talet, vad dövkultur är och så vidare. Allt behöver inte vara så allvarligt och tungt. Dessutom bjuder dagens teknik in till oanade möjligheter för oss att berätta vår historia.

Först när vi gör det blir vi självständiga och fria – på riktigt.

TOMAS LAGERGREN

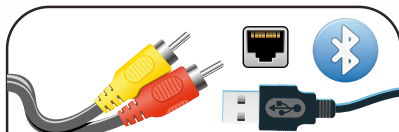

Seminarium:
**Att tillämpa
FN-konventionen**
26 april kl 10-16
ABF konferens, Stockholm

Program och anmälan på Facebook
"Tillgänglighet genom teckenspråk"
och på: **www.tgt.sdr.org**

TRUCK **tjänst**
TELESKOP OCH LASTMASKINER
0510-622 00 • 0510-275 53
*Lyftkraft
sedan 1965*

TM-9000 den ultimata bildtelefonen för döva och hörselskadade
Totalmöteslösning med bild, text och ljud
NYHET !! Nu även med texttelefoni (Ring och ta emot texttelefonsamtal).

Tillkopplingar

TM-9000 kan lätt anpassas till dina behov. Koppla till större skärm, externt tangentbord & mus, telefon med hörslinga, bluetooth halsslinga, extern kamera, diverse varseblivningssystem m. m.

Trepartssamtal

TM-9000 användare kan ringa trepartssamtal till andra TM-9000 brukare, där alla tre kan se, höra och texta till varandra.

Ljussvareblivning i olika färger

Inbyggd ljussvareblivning med valbar färg till dina kontaktgrupper. Färgen på ljussignalen visar vilken kontaktgrupp uppringaren tillhör t. ex. familj, vänner, arbete.

Realtids text eller chatt

Du kan skriva och ta emot text till/från din motpart under videosamtalets gång. Du kan välja mellan att använda realtids text eller chatt.

Trådlös WiFi 802.11 b/g/n

TM-9000 har en kraftfull trådlös internet mottagare som medför både snabb mottagning och lång räckvidd.

Du kan koppla TM-9000 trådlöst till en 3G router (finns i fickformat). Detta ger dig friheten att ringa videosamtal oavsett var du är till bildförmedlingstjänsten, dina vänner, familj m. m.

RSS länkar

Internet

Väder

RJ11
Uttag för telefon
/varseblivning

Inbyggd CCD
vidvinkelkamera

LED Pekskärm

Bluetooth

Digital fotoram
via USB/SD kort

Uttag för hörlurar
och mik.

TM9000 är godkänd av HI som ett fullgott kommunikationshjälpmedel och kan ansökas som kostnadsfritt sådant hos din landstingsordnator eller hörcentral. Produkten kan även ansökas som anhörigutrustning och som hjälpmedel på arbetsplatsen. Har du redan en TM-9000 kan du uppgradera den med texttelefonfunktion genom att ansöka om det hos din ordnator.

Om du inte vet hur du skall ansöka kontakta oss, vi har teckenspråkskunnig personal:

Taltel: 040-661 41 80 | 3G video/mobil: 0702 45 65 00 | mail@tm9000.se | Fax: 040-661 41 88
Bildtelefon: 0406060432@t-meeting.se | www.tm9000.se **T-MEETING**

I nöd? Ring **112** från din bildtelefon

Tecken & Tolk

www.teckentolk.se

Omnitor

www.omnitor.se

Nu kan du ringa nödsamtal direkt till 112 med bildtelefoner från Omnitor!
Vi erbjuder dig tryggheten att nå SOS Alarm med teckenspråkstolk dygnet runt alla dagar i veckan, via din bildtelefon.
Tjänsten delfinansieras av Europeiska Unionen och drivs i Sverige av Tecken & Tolk AB och Omnitor AB.
Se mer information på www.omnitor.se